BIJLAGE IX TOELICHTING GEBRUIKTE BEGRIPPEN EN AFKORTINGEN

Bron: Begrippen | natura 2000
Niet alle begrippen in deze lijst worden in dit beheerplan gebruikt.

Aanmelding

In overeenstemming met de Europese Habitatrichtlijn, stelt iedere lidstaat een nationale lijst op van potentiële Habitatrichtlijngebieden, gebaseerd op de criteria uit bijlage III van de Habitatrichtlijn. Deze gebiedenlijst wordt vervolgens bij de Europese Commissie ingediend ("aangemeld"). Na beoordeling door de Europese Commissie in samenspraak met de lidstaten wordt de lijst zo nodig aangevuld en gepubliceerd. Nederland heeft de Habitatrichtlijngebieden in 2003 bij de Europese Commissie aangemeld, waarna de Europese Commissie in 2004 de "communautaire lijst" heeft gepubliceerd. Na publicatie van deze lijst dienen de gebieden binnen 6 jaar te worden aangewezen onder nationale wetgeving.

Aanwijzing of aanwijzingsbesluit

Formeel besluit van de minister waarmee een Vogel- en/ of Habitatrichtlijngebied wordt aangewezen als Natura 2000-gebied (of een eerder besluit wordt gewijzigd). In het besluit worden begrenzing en instandhoudingsdoelstellingen voor het betreffende gebied vastgelegd. Dergelijke besluiten worden genomen op grond van artikel 2.1 de Wet natuurbescherming. De ontwerpen van besluiten worden ter inzage gelegd voor publieke consultatie. Na verwerking van de zienswijzen wordt een "definitief" aanwijzingsbesluit gepubliceerd waar beroep op mogelijk is.

Abiotische factoren

De omstandigheden van bodem, water en lucht die nodig zijn voor het voortbestaan van bepaalde habitattypen. Meer specifiek gaat het om de 6 factoren: zuurgraad, vochttoestand, zoutgehalte, voedselrijkdom, overstromingstolerantie en gemiddelde laagste grondwaterstand; daarbij gaat het meestal om een combinatie van omstandigheden zoals bijvoorbeeld een hoge zuurgraad (pH) en natte omstandigheden.

Activiteit

Zie Natura 2000-activiteit

Artikel 12-rapportage (VR)

Nationale, zesjaarlijkse rapportage over de omvang en trends van populaties van alle inheemse vogelsoorten en over de omvang en trends van het verspreidingsgebied van alle inheemse broedvogels, die sinds 2013 ingediend dient te worden bij de Europese Commissie.

Artikel 17-rapportage (HR)

Nationale, zesjaarlijkse rapportage over de staat van instandhouding van alle voorkomende habitattypen en soorten van alle bijlagen van de Habitatrichtlijn (inclusief dwaalgasten) die sinds 2007 ingediend dient te worden bij de Europese Commissie.

Begrenzingsoort

Dit begrip is in 2000 gehanteerd bij de aanwijzing van Vogelrichtlijngebieden (vermeld in paragraaf 4.2 van de toenmalige besluiten als overige relevante vogelsoorten). Het zijn soorten die in behoorlijke aantallen in het gebied voorkomen maar waarvoor het gebied niet is geselecteerd als Vogelrichtlijngebied. Selecterende soorten zijn ook begrenzingsoorten voor dat gebied.

Beheerplan

Zie Natura 2000-beheerplan.

Belanghebbende

(Rechts-)persoon zoals overheden, bewoners, bedrijven en recreanten die een direct belang kunnen aantonen ten aanzien van het betreffende Natura 2000-gebied.

Beschermd natuurmonument

Een gebied dat in de periode 1971-1998 onder de oude Natuurbeschermingswet 1967 is aangewezen als beschermd gebied wegens bijzondere natuurwetenschappelijke en/of landschappelijke kwaliteiten. Deze bescherming is per 1 januari 2017 van rechtswege vervallen op grond van de Wet natuurbescherming. Van de Natura 2000-gebieden die overlappen met beschermde natuurmonumenten zijn de doelen van de beschermde natuurmonumenten daarmee vervallen.

Bestuursovereenkomsten

Bestuursrechtelijke beleidsovereenkomsten tussen publiekrechtelijke rechtspersonen, met betrekking tot handelingen ter uitvoering van een overheidstaak. Bestuursovereenkomsten kunnen slechts tussen overheden worden gesloten.

Bevoegd gezag beheerplannen

De ministeries van EZ, I&M en Defensie en de 12 provincies vormen samen het bevoegd gezag voor de beheerplannen. In één gebied kunnen meerdere partijen (mede)bevoegd gezag zijn. In elk gebied beslist een partij alleen over dat deel dat het in eigendom/beheer heeft. Het bevoegd gezag dat het grootste deel van het eigendom in een gebied vertegenwoordigd is eindverantwoordelijk voor het beheerplan van dat gebied ("voortouwnemer")

Bevoegd gezag vergunningverlening

De Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur en de provincies zijn bevoegd gezag voor vergunningverlening. De Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur beslist over aanvragen voor een omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit van nationaal belang en/of voor een flora- en fauna-activiteit van nationaal belang. Dit staat in artikel 4.12 van het Omgevingsbesluit.

De provincies beslissen over aanvragen om een omgevingsvergunning voor de andere Natura 2000-activiteit of voor flora- en fauna-activiteiten die daar niet in staan. Dit staat in artikel 4.6 van het Omgevingsbesluit.

Bijlage I (Vogelrichtlijn)

Lijst met vogelsoorten waarvoor ingevolge artikel 4, eerste lid, van de Vogelrichtlijn speciale beschermingsmaatregelen moeten worden getroffen waaronder de aanwijzing van speciale beschermingszones. Op grond van het tweede lid van artikel 4 dienen soortgelijke maatregelen te worden getroffen voor andere, niet in de bijlage opgenomen, trekvogels met een beschermingsbehoefte (zoals vele soorten watervogels).

Bijlage I en II (Habitatrichtlijn)

Lijsten met typen natuurlijke habitats ("habitattypen") (bijlage I) en dier- en plantensoorten (bijlage II) van communautair belang voor de instandhouding waarvoor ingevolge artikel 3 van de Habitatrichtlijn beschermde gebieden moeten worden aangewezen. Zie ook "Habitatrichtlijn".

Bijzondere kwaliteit

Een habitattype in een gebied kan een bijzondere kwaliteit bezitten wanneer het type voorkomt in een zeldzame vorm (sterk afwijkende soortensamenstelling of standplaats) of relatief veel zeldzame en/ of bedreigde soorten bevat.

Biodiversiteit

Soortenrijkdom.

Biogene structuur

Structuren die ontstaan door, en bestaan uit levende en afgestorven organismen. In dit geval heeft het begrip betrekking op mosselbanken in habitattype permanent overstroomde zandbanken (H1110).

Biogeografische regio

Ten behoeve van de uitvoering van de Habitatrichtlijn is Europa opgedeeld in 8 biogeografische regio's. Nederland ligt geheel in de Atlantische regio, met daarin alle (delen van) EU-lidstaten die invloed ondervinden van de Atlantische oceaan en aangrenzende zeeën, van Denemarken tot Spanje.

Biotische factoren

Factoren die behoren tot de levende natuur; flora en fauna.

Biotoop

De leefomgeving van een soort. Zie ook leefgebied.

Bovenregionale betekenis (van slaapplaats)

Slaapplaats met een functie voor vogels afkomstig uit een foerageergebied dat groter is dan de desbetreffende regio. Zie ook Regionale betekenis (van slaapplaats).

Broedgebied

Deel van een leefgebied dat een soort gebruikt om te broeden.

Broedvogels

Vogels die op bepaalde plaats en tijdstip aan het voortplantingsproces deelnemen blijkens de aanwezigheid van een territorium, nest met eieren of jongen of de aanwezigheid van niet-vliegvlugge jongen.

Brongerichte maatregel

Maatregel die tot doel heeft een probleem bij de bron aan te pakken. Bijvoorbeeld om de overbelasting van stikstofdepositie door stikstof-emissie te reduceren.

Bronpopulatie

Een populatie van een soort die kan dienen als bron voor uitbreiding van de verspreiding van de soort in de omgeving.

Communautaire lijst

De officieel door de Europese Commissie vastgestelde lijst van gebieden die onder de Habitatrichtlijn zullen worden aangewezen. De lijst van gebieden in de Atlantische biogeografische regio, waartoe Nederland behoort, is voor het eerst in december 2004 gepubliceerd. De Europese lijst wordt tot op heden nog jaarlijks herzien.

Complementair doel

Een doelstelling voor een habitattype/soort in een gebied waarvoor het niet is aangemeld, maar waar het habitattype of de soort een dusdanige bijdrage levert of kan gaan leveren dat de landelijke doelstelling van het type kan worden gerealiseerd. Complementaire doelen zijn komen te vervallen, maar worden nog wel genoemd in bijlage B indien deze zijn opgenomen in op dat moment nog vigerende ontwerp-aanwijzingsbesluiten.

Depositie

Neerslag of afzetting van luchtverontreinigende stoffen op bodem, water, planten, dieren of gebouwen. Het gaat in milieuverband om depositie van verzurende (bijvoorbeeld ammoniak) en vermestende stoffen. Gebeurt deze neerslag in droge vorm dan spreken we van droge depositie. Worden verzurende stoffen door de neerslag afgezet dan spreken we van natte depositie.

Doortrekgebied

Gebied dat een soort gebruikt, om van het ene leefgebied naar het andere te komen.

Doortrekker

Vogelsoort die alleen tijdens de voorjaar- en/of najaarstrek in ons land verblijft.

Draagkracht van het gebied

De draagkracht van het gebied geeft het aantal individuen van een soort weer dat het gebied kan handhaven, gebaseerd op de grootte en kwaliteit van het gebied en de verschillende habitatelementen die het voorkomen van de soort mogelijk maken.

Duurzame populatie

Een populatie van een soort die een uitsterfkans heeft van minder dan 1% in de komende 100 jaar.

Ecologische vereisten

De beschrijving van de ecologische omstandigheden waaronder de habitattypen en planten- en diersoorten van de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn zich optimaal kunnen ontwikkelen. De uitwerking van ecologische vereisten vormt een onderdeel van de Natura 2000-profielen. De ecologische vereisten zijn richtinggevend voor de conditie van het abiotische milieu waarbij de verschillende soorten en habitattypen het best gedijen.

EHS (Ecologische Hoofdstructuur)

Zie Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Europese Commissie

Uitvoerend en controlerend orgaan (dagelijks bestuur) van de Europese Unie, dat ook het initiatief neemt voor Europese wetgeving (N.B.: de Raad van Ministers neemt de besluiten). De Commissie bestaat uit 27 leden (bijgestaan door een eigen ambtenarenapparaat) die worden geacht onafhankelijk van nationale overheden te functioneren.

Expert judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Fauna

De totaliteit van de diersoorten van een bepaald gebied.

Flora

De totaliteit van de plantensoorten van een bepaald gebied.

Foerageergebied

Deel van het leefgebied dat een soort gebruikt om voedsel te zoeken.

FRV

zie Gunstige referentiewaarde

Fysisch geografische regio (FGR)

Grootschalige landschappelijke indeling van Nederland, waarin regio's naar fysische en geografische kenmerken zijn ingedeeld. Voorbeelden zijn het rivierenlandschap, hogere zandgronden en duinen.

Gebiedendatabase

Database waarin voor alle Natura 2000-gebieden de begrenzingen en instandhoudingsdoelstellingen zijn opgenomen.

Generieke maatregelen

Maatregelen die niet voor een specifiek gebied gelden maar algemeen van toepassing zijn.

GLG

Gemiddeld laagste grondwaterstand.

Gunstige jaren

Weersomstandigheden hebben bij een aantal soorten grote invloed op het aantal broedparen. Bij twee soorten fluctueren de aantallen dermate sterk als gevolg van weersomstandigheden dat een doelstelling op basis van het gemiddelde niet zinvol is. Het betreft de ijsvogel, waarvan de broedpopulatie in veel gebieden wordt weggevaagd in strenge winters en het porseleinhoen waarvan de populatie in veel gebieden zeer sterk afhangt van een gunstige waterstand in de zomermaanden. De onderkant van de fluctuatie zou vaak op 0 paren uitkomen. Er is gekozen voor een populatieniveau in gunstige jaren. Dit impliceert dat voldoende biotoop aanwezig moet zijn om voor het gestelde aantal paren als broedplek te kunnen dienen na milde winters (ijsvogel) of bij gunstige zomerwaterstanden (porseleinhoen).

Gunstige referentiewaarde (Favourable Reference Value - FRV)

Drempelwaarde voor de gunstige staat van instandhouding. Er zijn gunstige referentiewaarden voor verspreidingsgebied (Favourable Reference Range FRR), oppervlakte van habitattypen (Favourable Reference Area FRA) en populatie van soorten (Favourable Reference Population FRP). Deze aspecten kunnen alleen als gunstig beoordeeld worden als de actuele waarde tenminste gelijk is aan de gunstige referentiewaarde.

Drempelwaarde voor de gunstige staat van instandhouding. Er zijn gunstige referentiewaarden voor:

het verspreidingsgebied (Favourable Reference Range FRR);

de oppervlakte van habitattypen (Favourable Reference Area FRA); en

de populatie van soorten (Favourable Reference Population FRP).

Deze aspecten kunnen alleen als gunstig beoordeeld worden als de actuele waarde ten minste gelijk is aan de gunstige referentiewaarde.

Gunstige staat van instandhouding

zie Staat van instandhouding

Habitatrichtlijn (HR)

Richtlijn 92/43/EEG inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (Pb L206, 22.7.92). Deze richtlijn, die niet op vogels betrekking heeft, is complementair aan de Vogelrichtlijn. De Habitatrichtlijn is in 1992 door de lidstaten vastgesteld en in 1994 in werking getreden. Door de inwerkingtreding is het beschermingsreime van artikel 6, lid 2-4, ook van toepassing op Vogelrichtlijngebieden.

Habitats

Verzamelnaam voor habitattypen (cf bijlage I van de Habitatrichtlijn) én leefgebieden van soorten.

Habitattype

Ecosysteemtype op het land of in het water met karakteristieke geografische, abiotische en biotische kenmerken, die zowel geheel natuurlijk als halfnatuurlijk kunnen zijn. Habitattypen waarvoor gebieden worden aangewezen zijn opgenomen in

bijlage I van de Habitatrichtlijn. In het Natura 2000 profielendocument wordt expliciet aangegeven welke vegetatietypen en begroeiingen in Nederland wel of niet onderdeel uitmaken van een habitattype.

Herstelmaatregel

Maatregel om de natuur bestendiger te maken. Bijvoorbeeld tegen overbelasting van stikstof.

Herstelstrategie

Beschrijving van herstelmaatregelen voor een voor stikstof gevoelig habitattype of leefgebied. Herstelstrategieën worden gebruikt in beheerplannen van Natura 2000-gebieden. Hierin worden de instandhoudingsdoelstellingen van habitattypen in een Natura 2000-gebied in kaart gebracht voor wat betreft stikstofdepositie. Wat is de huidige toestand en wat is de gewenste situatie? Waar liggen de knelpunten? In de herstelstrategie staan mogelijke maatregelen om de instandhoudingsdoelstellingen te bereiken.

Hoogwatervluchtplaats

Plaats waar vogels die in intergetijdengebieden foerageren, zich bij hoogwater verzamelen om te "overtijen" (rusten/ slapen).

Instandhoudingsdoelstelling

Doelstellingen voor de instandhouding van de leefgebieden vereist op grond van de Vogelrichtlijn, volgens aanwijzingsbesluit van een Natura 2000-gebied (artikel 2.44, eerste lid, van de Omgevingswet). Of voor de instandhouding van de natuurlijke habitats of populaties in het wild levende dier- en plantensoorten, vereist op grond van de Habitatrichtlijn.

Instandhoudingsdoelstellingen voor elk van deze habitattypen en soorten geven aan of hoe het gebied kan bijdragen om die habitattypen of soorten landelijk weer in een gunstige staat van instandhouding te brengen.

Het kan dan gaan om behoud (handhaving van de huidige situatie). Het kan ook gaan om uitbreiding van oppervlakte, of om verbetering van kwaliteit van het habitattype of van het leefgebied van de soort.

Instandhoudingsmaatregelen

Het geheel aan maatregelen dat nodig is voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen van habitattypen en populaties van dier- en plantensoorten in een gebied.

Kerngebied

Gebied binnen het hoofdverspreidingsgebied van een soort of habitattype, waar zich een grote populatie van een soort of oppervlakte van een habitattype bevindt.

Kernopgave

Kernopgaven geven per Natura 2000-landschap de belangrijkste bijdrage en verbeteropgaven weer op basis van aangewezen habitattypen en soorten.

Kritische depositiewaarde (KDW)

De grens waarboven het risico bestaat dat de kwaliteit van het habitat significant wordt aangetast als gevolg van de verzurende en/of vermestende invloed van atmosferische stikstofdepositie.

Kwalificerende soort

Vogelsoorten, ook wel aangeduid als "selectiesoorten", waarvoor een gebied voldoet aan de selectiecriteria om als Vogelrichtlijngebied te worden aangewezen.

Kwaliteit

De structuurkenmerken en het functioneren van de ecosystemen die tot een habitattype worden gerekend. Structuurkenmerken omvatten bijvoorbeeld aspecten als vegetatiestructuur (verticale structuur) en afwisseling van hoge en lage begroeiingen en open plekken (horizontale structuur), terwijl het onderdeel functie omvat in hoeverre het ecosysteem goed functioneert, oftewel in hoeverre de abiotische en biotische condities dermate op orde zijn dat de verschillende karakteristieke soorten(groepen) in voldoende mate vertegenwoordigd zijn.

Landelijke minimum populatie

Hiermee wordt bij broedvogels gedoeld op het minimaal aantal noodzakelijke broedparen voor een duurzame landelijke populatie. Essentieel in het voortbestaan van de nationale populatie is het voorhanden zijn van voldoende sleutelpopulaties. Voor de meeste broedvogelsoorten wordt aangenomen dat een aantal van 20 sleutelpopulaties een goede garantie is voor een duurzame landelijke populatie. De landelijke minimumpopulatie wordt bepaald door het aantal gewenste sleutelpopulaties en het minimum aantal paren per sleutelpopulatie. In het doel op landelijk niveau zoal opgenomen in het Natura 2000-doelendocument is dit aangegeven.

Landschapsecologische systeemanalyse (LESA)

Een beschrijving van het ontstaan van een gebied, het functioneren van dit gebied en van de processen die bepalend zijn voor het voorkomen van planten en dieren in dit gebied. Dit inzicht vormt de basis voor de aanduiding van duurzame beheer- en/of inrichtingsmaatregelen.

Leefgebied

Een door specifieke abiotische en biotische factoren bepaald milieu waarin de soort tijdens één van de fasen van zijn biologische cyclus leeft.

Lokale populatie

Een populatie van een vogelsoort binnen een Natura 2000-gebied die niet duurzaam is (oftewel geen sleutelpopulatie betreft), of waarvan onbekend is of het een duurzame populatie (dan wel sleutelpopulatie) betreft. Deze populatie is relatief geïsoleerd en vormt dan ook geen onderdeel van een regionale sleutelpopulatie.

Marien

Marien betreft de zee; de kustwateren, de Waddenzee en de gehele Noordzee. Voor Nederland worden de volgende habitattypen en soorten als marien beschouwd:

- H1110 permanent overstroomde zandbanken
- H1140 slik- en zandplaten
- H1170 riffen van open zee
- bruinvis
- gewone zeehond
- grijze zeehond
- Jan-van-Gent
- grote jager
- grote mantelmeeuw
- zeekoet
- alk

Metapopulatie

Netwerk van populaties van een soort die onderling in verbinding staan (en dus individuen en/of genen uitwisselen).

Midwintergetal

Gemiddeld aantal vogels (niet-broedvogels) in januari (soms ook aangeduid als januari-getal).

Milieueffectrapportage (MER)

Dit is een procedure vanuit de Omgevingswet (afdeling 16.4) waarmee milieueffecten van een plan of project in beeld gebracht worden. De verwachte effecten voor het milieu worden beschreven in een milieueffectrapport. Ook worden er alternatieve oplossingen beschreven, zodat verschillende effecten in beeld komen. De overheid, die besluit over het plan of project, kan zo het rapport meenemen in haar overwegingen. In de MER staat de activiteit centraal, terwijl in de toetsing van Natura 2000-activiteiten de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied centraal staan.

Mitigerende maatregel

Maatregel die de negatieve gevolgen van een activiteit voor een Natura 2000-gebied beperkt of voorkomt.

Monitoring

Het door de tijd blijven volgen van het verloop van de waarde van een of meer grootheden volgens een vastgestelde werkwijze.

Natura 2000

Een samenhangend netwerk van leefgebieden en soorten die van belang zijn vanuit het perspectief van de Europese Unie als geheel, ingesteld door de Europese Unie. Op die gebieden is de Vogel- en/of Habitatrichtlijn van toepassing.

Natura 2000-activiteit

Activiteit die afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied. Het gaat hier niet om activiteiten die nodig zijn voor het beheer van een Natura 2000-gebied en daar ook niet direct verband mee houden. Een Natura 2000-activiteit kan zowel binnen als buiten een

Natura 2000-gebied plaats vinden. Voor een Natura 2000-activiteit moet een passende beoordeling uitgevoerd worden.

Natura 2000-beheerplan

In een Natura 2000-beheerplan staat de uitwerking van instandhoudingsdoelstellingen in ruimte, omvang en tijd. De maatregelen die daarvoor nodig zijn, worden opgenomen in het beheerplan. Dat kunnen zowel maatregelen in het gebied zelf zijn als daarbuiten.

In de meeste gevallen maakt de provincie het Natura 2000-beheerplan (artikel 3.8, derde lid van de Omgevingswet). In uitzonderingsgevallen kan dit de verantwoordelijke minister voor het gebied zijn (op grond van artikel 3.9, derde lid van de Omgevingswet). Zie ook: Beheerplannen voor Natura 2000-gebieden.

Natura 2000-gebiedendocumenten (2006)

De gebiedendocumenten zijn de voorlopers van de aanwijzingsbesluiten. Ze waren vooral nodig voor overleg met het bevoegd gezag en stakeholders om tot ontwerp-aanwijzingsbesluiten te komen. Deze documenten hebben geen status en er kunnen geen rechten uit ontleend worden. U kunt ze op deze website bij elk gebied vinden onder het tabblad Archief.

Natura 2000-waarden

Habitattypen en (vogel)soorten waarvoor Natura 2000-gebieden zijn aangewezen en waarop de instandhoudingsdoelstellingen van de gebieden betrekking hebben.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Een samenhangend netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden in Nederland. Het Natuurnetwerk Nederland moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. De provincies zijn verantwoordelijk voor het NNN op het land. Het Rijk is systeemverantwoordelijk voor de natuur in de grote wateren binnen de rijkswateren: de Noordzee, de Waddenzee, de Eems-Dollard, het IJsselmeergebied, de Zuidwestelijke Delta en de grote rivieren.

Niet-broedvogels

Vogels die op een bepaalde plek en tijdstip niet aan het voortplantingsproces deelnemen. Dit betreft enerzijds alle vogels buiten het broedseizoen (o.a. doortrekkers, wintergasten, ruiende vogels), maar ook vogels in de broedperiode die niet aan het voortplantingsproces deelnemen (zoals nog niet-geslachtsrijpe vogels, reeds uitgevlogen jongen, overzomerende vogels.

Omgevingswet

De Omgevingswet gaat over de ruimte waarin mensen wonen, werken en ontspannen. De Omgevingswet voegt oude wetten samen, waaronder de Wet natuurbescherming. De nieuwe wet bevat regels voor wat er buiten te zien, horen en ruiken is. Er zijn dus ook regels voor de Natura 2000-gebieden. De Omgevingswet is op 1 januari 2024 ingegaan.

Ontwerp beheerplan

Beheerplan dat helemaal gereed is om de inspraak in te gaan, inclusief de formele instemming van het betrokken bevoegde gezag.

Opgroeigebied

Gebied waar een bepaalde soort gedurende een bepaalde levensfase verblijft en zich daar verder ontwikkelt.

Overtijer

Vogel die gebruikt maakt van een hoogwatervluchtplaats.

PAF (Prioritzed Action Framework)

PAF staat voor Prioritized Action Framework, ofwel Prioritair Actiekader in het Nederlands. Elke EU-lidstaat maakt een PAF. De rechtsgrondslag voor het PAF is artikel 8, lid 1, van de Habitatrichtlijn. Dat artikel vereist dat de lidstaten hun ramingen met betrekking tot de medefinanciering van de Europese Unie voor de ontwikkeling van het Natura 2000-netwerk aan de Europese Commissie kenbaar maken. De PAFs zijn daarmee strategische instrumenten voor meerjarige financiële planning, gericht op de maatregelen die nodig zijn voor realisatie van het EU-brede Natura 2000-netwerk en de bijbehorende groene infrastructuur. De PAF specificeert de financieringsbehoeften voor deze maatregelen en koppelt deze aan de overeenkomstige EU-financieringsprogramma's. Op Europees niveau dienen ze om in beeld te brengen hoeveel geld er gereserveerd moet worden voor deze fondsen. Het PAF voor Nederland voor de periode 2021-2027 is HIER te vinden.

PAS

Afkorting voor Programma Aanpak Stikstof. Deze aanpak was van 2015-2019 in werking met het doel om de vastgelopen natuurvergunningverlening vlot te trekken. Het PAS was bedoeld om de effecten van stikstof op de natuur te beperken en ontwikkelingsruimte te zoeken voor (nieuwe) economische activiteiten. De Raad van State oordeelde in mei 2019 dat het PAS niet als basis mocht worden gebruikt om toestemming te geven voor activiteiten waarbij stikstof vrijkomt. Op basis van het PAS werd vooruitlopend op toekomstige positieve gevolgen van maatregelen voor beschermde natuurgebieden, alvast toestemming gegeven voor activiteiten die mogelijk schadelijk zijn voor die gebieden. Zo'n toestemming 'vooraf' mag niet. Inmiddels wordt vermindering van de stikstofbelasting en verbetering van de natuur op een andere wijze aangepakt. Zie ook de website Ons Levend landschap.

Passende beoordeling

Sommige projecten kunnen significant negatieve gevolgen hebben voor een Natura 2000-gebied. Daarbij geldt dat een Voortoets deze gevolgen niet heeft kunnen uitsluiten. Voor deze projecten moet eerst een passende beoordeling uitgevoerd worden (artikel 16.53c, Omgevingswet). Die beoordeling moet zekerheid geven dat het project geen negatieve invloed heeft op de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied. In dat geval kan vergunningverlening plaatsvinden (artikel 8.74b, Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl)). Geeft die beoordeling deze zekerheid niet, dan kan vergunningverlening alleen plaatsvinden als aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- Er zijn geen reële alternatieven voor de activiteit.
- Er is sprake van een dwingende reden van groot openbaar belang.
- Er vindt natuurcompensatie plaats.

Passende maatregelen

Maatregelen om verslechteringen en verstoringen te voorkomen die significante gevolgen hebben op de soorten en habitattypen waarvoor een Natura 2000-gebied is aangewezen.

Populatie (vogels)

Op gebiedsniveau heeft dit betrekking op alle vogels binnen de begrenzing van het betreffende Natura 2000-gebied. In de regio op alle vogels binnen het geheel van Natura 2000-gebieden in de aangegeven regio (dus niet de vogels in die regio die zich buiten het Natura 2000-netwerk bevinden). Landelijk op alle vogels in de SOVON-monitoringsgebieden (ruimer dan het Natura 2000-netwerk). En internationaal op de geschatte omvang van de biogeografische populaties, voor zover ze van Nederlandse grondgebied gebruik maken. Bij broedvogels heeft het aantal betrekking op het aantal paren (cq. aantal territoria). Voor de korhoen wordt hiervan om teltechnische redenen afgeweken (aantal hanen).

Prioritair (habitattype of soort)

Soorten of habitattypen van de Habitatrichtlijn die gevaar lopen te verdwijnen en waarvan een belangrijk deel van het totale natuurlijke verspreidingsgebied binnen de Europese Unie ligt. Omdat de Europese Unie een bijzondere verantwoordelijkheid heeft, wordt er meer aandacht besteed aan de aanwijzing van Natura 2000-gebieden. En zijn de criteria voor de beoordeling van plannen en projecten (artikel 6.4 Habitatrichtlijn) in die gebieden strenger. In de bijlagen I en II van de Habitatrichtlijn en in de aanwijzingsbesluiten zijn prioritaire habitattypen en soorten aangeduid met een sterretje (*).

Profielen

De gehanteerde definitie en afbakening van habitattypen is vastgelegd in zogenoemde Natura 2000-profielen, die voor alle habitattypen, habitatrichtlijnsoorten en voor vogelsoorten zijn opgesteld. De profielen omvatten de volgende elementen: kenschets (beschrijving, relatief belang), ecologische vereisten, kwaliteit (typische soorten en kenmerken van goede structuur & functie), huidig voorkomen, beoordeling landelijke staat van instandhouding, bronnen.

Referentielijst

Lijst waarin voor elke lidstaat staat vermeld voor welke habitattypen van bijlage I en soorten van bijlage II van de Habitatrichtlijn de lidstaat een verantwoordelijkheid op zich heeft genomen. Voor deze habitattypen en soorten moeten dus Habitatrichtlijngebieden worden aangewezen. Deze referentielijst wordt in overleg tussen de Europese Commissie en de lidstaat vastgesteld. Voor de vogels wordt niet gewerkt met een referentielijst.

Regionale betekenis (van slaapplaats)

Slaapplaats met een functie voor een vogels uit een foerageergebied dat niet groter is dan de desbetreffende regio. Zie ook Bovenregionale betekenis (van slaapplaats).

Relatief belang

De mate waarin Nederland een bijdrage kan leveren aan het bereiken van een gunstige staat van instandhouding op het niveau van het Europese Natura 2000-

netwerk. Het relatief belang wordt bepaald aan de hand van de ligging en de mate van voorkomen in vergelijking met het voorkomen in de Europese Unie (zie verder Natura 2000 doelendocument, paragraaf 3.1).

Relatieve bijdrage van een gebied

De bijdrage van een Natura 2000-gebied aan de landelijke instandhoudingsdoelstelling voor een habitattype of (vogel-)soort; deze is groot als een habitattype of soort relatief veel of relatief goed ontwikkeld in een gebied voorkomt.

SDF

Afkorting van Standard Data Form, in het Nederlands "Standaardgegevensformulier". Formulier met alle relevante informatie over de Natura 2000-gebieden dat dient als communicatiemiddel met de Europese Commissie. Zie ook Natura 2000-database.

Meer informatie over de landelijke en gebiedsrapportages staat in dit document: Informatie over habitattypen en soorten op nationaal niveau en gebiedsniveau (pdf)

Seizoensgemiddelde

Gemiddelde aantal in een gebied aanwezige niet-broedvogels berekend uit de twaalf maandelijkse tellingen uitgevoerd gedurende het watervogeljaar lopende van juli t/m juni in het daaropvolgende jaar. Ontbrekende tellingen worden voor deze berekening eerst bijgeschat door SOVON/CBS. In de doelen wordt met maandgemiddelden bedoeld de trendwaarde die voor het tijdstip van beoordeling door de jaarlijkse maandgemiddelden wordt berekend.

Seizoensmaximum

Gemiddelde van het hoogste aantal (vogels) per seizoen (juni t/m juli van het volgend jaar) over een reeks van achtereenvolgende jaren.

Selecterende soort

Vogelsoorten, ook wel aangeduid als "kwalificerende soorten", waarvoor een gebied voldoet aan de selectiecriteria om als Vogelrichtlijngebied te worden aangewezen.

Sense of urgency

Een "sense of urgency" is toegekend aan kernopgaven als binnen nu en 10 jaar mogelijk een onherstelbare situatie ontstaat. De inschatting is gemaakt dat een kernopgave, en de daaronder liggende verplichting om minimaal de huidige waarden in stand te houden, dan niet meer realiseerbaar zijn. Kernopgaven met een "sense of urgency" moeten middels (beheer)maatregelen binnen tien jaar op orde zijn gebracht.

Significante gevolgen

Plannen en projecten kunnen significant negatieve effecten hebben op een (of meer) Natura 2000-gebied(en) en de daarvoor vastgestelde instandhoudingsdoelstellingen. Of iets een significant gevolg heeft, moet per geval beoordeeld worden.

Een algemene benaderingswijze is: Er kunnen significante gevolgen zijn wanneer als gevolg van een plan of project de:

- toekomstige oppervlakte habitattype of leefgebied
- aantal van een soort of

- de kwaliteit van een habitattype of leefgebied

lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling.

Mitigerende maatregelen mogen daarbij niet in aanmerking worden genomen (Uitspraak Europees Hof van Justitie (C-323/17)). Als niet kan worden uitgesloten dat er significante negatieve effecten zijn, al dan niet in combinatie met andere plannen of projecten, dan is er vergunningplicht. Er moet dan een passende beoordeling worden opgesteld.

Slaapplaats

Locatie waar vogels rusten (sommige soorten doen dat in grote groepen bijeen zoals ganzen).

Sleutelpopulatie

Bij broedvogels wordt de betekenis van een gebied mede bepaald door de omvang van de aanwezige broedpopulatie. Ligt de omvang van de populatie in een bepaald gebied boven een zekere kritisch aantal dan wordt gesproken van een sleutelpopulatie, dat wil zeggen: een populatie waarvan de kans op uitsterven in de eerstkomende 100 jaren, bij gelijkblijvende habitatkwaliteit en hoeveelheid habitat, minder dan 5 % wordt geacht. Daarbij dient de populatie wel onderdeel uit te maken van de landelijke metapopulatie, waardoor een geringe uitwisseling met andere sleutelpopulaties optreedt. De gewenste minimum omvang van een sleutelpopulatie is vooral afhankelijk van de levensduur van de vogels. Bij lang levende vogels (jaarlijkse sterfte 25-35%) bedraagt deze meer dan 20 paren (bijvoorbeeld: roerdomp), bij middellang levende soorten (jaarlijkse sterfte 35-45%) meer dan 40 paren (bijvoorbeeld: grote karekiet) en bij kort levende vogels (jaarlijkse sterfte 45-55%) meer dan 100 paren (bijvoorbeeld rietzanger).

Speciale beschermingszone

Onder Vogel- of Habitatrichtlijn beschermd gebied dat door de lidstaten als zodanig is aangewezen. Tegenwoordig worden deze beschermde gebieden aangeduid als Vogelrichtlijngebied of Habitatrichtlijngebied. Een Habitatrichtlijngebied dat nog niet is aangewezen maar wel is aangemeld bij de Europese Commissie en is opgenomen in de communautaire lijst (zie aldaar) wordt aangeduid als gebied van communautair belang.

Staat van instandhouding

Habitattypen: De som van de invloeden die op het betrokken habitattype en de daar voorkomende typische soorten inwerken en op lange termijn een verandering kunnen bewerkstelligen in de natuurlijke verspreiding, de structuur en de functies van dat habitattype of die van invloed kunnen zijn op het voortbestaan op lange termijn van de betrokken typische soorten in Nederland.

Soorten: De som van de invloeden die op de betrokken soort inwerken en op lange termijn een verandering kunnen bewerkstelligen in de verspreiding en de grootte van de populaties van die soort in Nederland.De beoordeling van de staat van instandhouding van een habitattype of soort, vindt plaats op basis van aspecten (1) verspreidingsgebied; (2) hoeveelheid (aantallen of oppervlakte); (3) oppervlakte en kwaliteit leefgebied van een soort of kwaliteit van een habitattype; en (4) de vooruitzichten voor het duurzaam voortbestaan. De huidige landelijke staat van

instandhouding van een soort of habitattype is medebepalend voor de instandhoudingsdoelstellingen. Dit begrip wordt alleen gebruikt op landelijke schaal (of hoger). Voor de landelijke staat van instandhouding tellen voorkomens van habitattypen en soorten binnen én buiten Natura 2000-gebieden mee. De wettelijke basis voor het nemen van maatregelen buiten Natura 2000-gebieden wordt uitgelegd in dit document: Wettelijke basis voor beschermingsmaatregelen buiten het Natura 2000-netwerk

Stikstofgevoelig

Stikstofgevoelige natuur is natuur waarvoor een kritische depositie waarde (KDW) is bepaald (Van Dobben et al. 2002). Dit betreft bepaalde habitattypen en leefgebieden voor de (vogel-)soorten waarvoor Natura 2000-gebieden zijn aangewezen. Als de KDW lager is dan 34 kg N/ha/j of 2400 mol/ha/j, is er sprake van stikstofgevoeligheid.

Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL)

Natuurbeheerders met natuurgrond in het Natuur Netwerk Nederland kunnen subsidie krijgen voor natuur- en landschapsbeheer. De provincies bepalen de mogelijkheden en voorwaarden en geven in het provinciaal Natuurbeheerplan aan voor welke beheertype subsidie mogelijk is. Zie ook de website Bij12: Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL).

Subtype

In een aantal gevallen zijn habitattypen onderverdeeld in zogenaamde subtypen omdat het habitattype een grote ecologische variatie aan ecosystemen omvat, dit wil zeggen verschillende subtypen met een sterk afwijkende soortensamenstelling en/of structuur en functie Èn/of verschillen met betrekking tot de ecologische vereisten. In de meeste gevallen komt deze ecologische variatie tot uiting in verschillende plantensociologische verbonden waartoe de begroeiingen van de subtypen worden gerekend. Als een habitattype in subtypen is verdeeld, worden de doelen zowel op landelijk en op gebiedsniveau op het niveau van subtypen geformuleerd. Met dien verstande dat als alle subtypen in een concreet gebied voorkomen en ervoor de subtypen geen onderscheid is m.b.t. de inhoud van de doelen dit niet expliciet wordt aangegeven in het doel.

Successiestadium

Een successiestadium heeft betrekking op een levensgemeenschap dat door natuurlijke processen ofwel successie overgaat in een andere levensgemeenschap.

Terrestrisch

Op het land: ter onderscheid van de zee (zie ook: Marien). Grote wateren, zoals de delta en het IJsselmeer worden ook als terrestrisch beschouwd.

Toestemmingsbesluiten/vergunningen

Op grond van de Omgevingswet (artikel 5.1 en artikel 16.53c, eerste lid) moet getoetst worden of plannen en projecten significante gevolgen kunnen hebben voor een Natura 2000-gebied, afzonderlijk of in combinatie met andere plannen en projecten. In deze gevallen is een vergunning nodig. Daarvoor is meestal de provincie het bevoegd gezag (zie Bevoegd gezag vergunningverlening).

Trekvis

Een trekvis is een vissoort die zowel zoet- als zoutwater nodig heeft om zijn levenscyclus te voltooien, veelal leven ze in zee en migreren ze naar zoetwater om te paaien. Voor Natura 2000 gaat het om de volgende soorten: zeeprik, rivierprik, elft, fint, zalm. Met dien verstande dat de zalm niet meetelt voor de gebieden Voordelta en Noordzeekustzone.

Trekvogel

De gehele populatie of een geografisch afzonderlijk deel van de populatie van een soort of ondersoort, waarvan een significant deel volgens een cyclisch patroon en voorspelbaar een of meer nationale grenzen passeert.

Trendanalyse

Statistische analyse van een reeks van telgegevens.

Typische soort

Het beoordelen van de staat van instandhouding van een habitattype op nationaal niveau vindt plaats aan de hand van vier aspecten, waarvan 'structuur en functie inclusief typische soorten' er één is. Typische soorten zijn een goede indicator voor de staat van instandhouding van de kwaliteit van het habitattype en kunnen niet-destructief en goedkoop gemeten worden. De typische soorten zijn dus geen soorten die (in tegenstelling tot de soorten van bijlage II, IV en V van de HR) om zichzelf beschermd worden. Omdat typische soorten essentieel onderdeel zijn van de kwaliteit van een habitattype, moeten ze wel meegenomen worden bij de beoordeling of toestemming/vergunning kan worden verleend aan een plan of project.

Meer informatie over de toepassing van kwaliteitsaspecten van habitattypen uit het profielendocument op gebiedsniveau vindt u op deze site via Habitattypen in het document Werkwijze kwaliteit van habitattypen op gebiedsniveau (pdf) .

Vastgesteld beheerplan

Het beheerplan zoals dat (na de inspraakprocedure) is vastgesteld door het bevoegde gezag. Eventueel kan daarna nog beroep ingesteld worden bij de Raad van State.

Verantwoordingsdocument

Document uitgebracht bij de aanmelding van de Habitatrichtlijngebieden (2003) waarin de methodiek van de gebiedenselectie is beschreven. Dit document is opgenomen bij de achtergronddocumenten van de terinzagelegging.

Verspreidingsgebied

Areaal van een (vogel-)soort of habitattype (de oppervlakte waarin alle locaties waarin een soort of habitattype voorkomt liggen).

Verstoring

Storen van dieren door lawaai, betreding, licht e.d.

Verzuringsgevoelig

Het gegeven dat een grondsoort door de neerslag van verzurende stoffen (zoals stikstofoxiden, zwaveloxiden en ammoniak) sterk gaat verzuren dan wel dat er door de neerslag van deze zuren giftige stoffen uit de bodem vrijkomen. Daarnaast zijn er vegetaties die gevoelig zijn voor de bemesting met stikstof vanuit de lucht.

Vogelrichtlijn (VR)

De Vogelrichtlijn is een EU-richtlijn (EU-Richtlijn 2009/147/EG PbEU 2010, L20) die tot doel heeft om alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het grondgebied van de Europese Unie te beschermen, inclusief en in het bijzonder de leefgebieden van kwetsbare en bedreigde soorten. Deze richtlijn, die in 1979 door de lidstaten is vastgesteld en in 1981 in werking is getreden, is oorspronkelijk gepubliceerd als 79/409/EEG (PbEG L103). De in 2009 vastgestelde versie betreft een geconsolideerde versie, inclusief wijzigingen die sindsdien op de Richtlijn van toepassing zijn. Met uitzondering van de bijlagen en verwijzingen is de tekst van de Richtlijn inhoudelijk niet gewijzigd.

Voortoets

Een Voortoets bepaalt de mogelijke effecten die een activiteit kan hebben op een Natura 2000-gebied. Hierbij mogen maatregelen om effecten te voorkomen of te verminderen (mitigatie) nog niet in beschouwing worden genomen. Als de Voortoets niet kan uitsluiten dat er significante negatieve gevolgen van de activiteit zijn is een passende beoordeling verplicht.

Voortouwnemer

De voortouwnemer is het bevoegd gezag dat over het algemeen de grootste eigenaar in het Natura 2000-gebied vertegenwoordigt. De voortouwnemer is verantwoordelijk voor het hele proces om tot een beheerplan te komen en is hét aanspreekpunt voor het beheerplan voor de buitenwereld. In de grote wateren is dat het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat in de rest van de gebieden de provincie (met het grootste aandeel).

Wintergast

Vogelsoort die alleen in de winter in ons land verblijft.

Zeereep

De zeereep is de eerste reep duinvegetatie aan de zeezijde van het duin. Deze vegetatie bestaat onder andere uit ‘Embryonale duinen’ (deels begroeide lage duintjes op het hoge strand), ‘Witte duinen’ (buitenste duinen met stuivende toppen) en ‘Grijze duinen’ (kalkrijke droge graslanden met soortenrijke begroeiingen van laagblijvende grassen, kruiden, mossen en/of korstmossen).

Zomergast

Vogelsoort die alleen in de zomer in ons land verblijft.